

8 Mart

Dünya Kadınlar

Günü'nüz

Kutlu Olsun...

SINIF ORTAMI VE GRUP ETKİLEŞİMİ

Doç. Dr. Atilla Çimer
Dekan Yardımcısı
K.T.Ü. Fatih Eğitim Fakültesi

Etkinlik

- Öğrencilerin sınıf içerisinde grup oluşturmalarına yol açan başlıca sebepler neler olabilir?
- Öğretmenler öğretimin etkililiğini artırmada öğrenci gruplarından nasıl yararlanabilirler?

Grup Nedir?

Örgütsel ortamlarda bir **“grup”** ortak bir hedefe ulaşmak veya **ortak bir amacı** gerçekleştirmek için etkileşimde bulunan ve birbirlerine bağlı **olan iki ya da daha fazla sayıda insandan** meydana gelir.

Grup Nedir?

- İnsanların bir takım alışkanlıkları, toplumsal ve ahlaki değerleri, bazı şeyleri anlama ve algılama biçimleri ve hatta tutumları ve davranışları **grup kararı ve grup deneyimlerinin etkisi** altındadır.
- Gruplar, insan davranışını etkileyen önemli bir etmendir.
- İnsanların belli bir durumda yalnız başlarına ve grup içinde gösterdikleri davranışlar birbirinden farklıdır.

Grup ve Etkileşim

- Birey bireyselleşme sürecinde “**ben kimim?**” sorusunun yanıtını, çevreyle girdiği **etkileşim** sonucunda elde eder.
- **Etkileşim süreci**, ortamda bulunan üyelerin birbirlerinden haberdar olmalarıyla başlar.
- Grup üyelerinin bir araya gelmelerini ve birbirleriyle etkileşime girmelerini sağlayan etmen **ortak inançlar, amaçlar ve işlerdir.**

Grupların Özellikleri

- Herhangi bir insan topluluğunun **grup** olarak nitelendirilebilmesi için bazı **özelliklere sahip olması gerekir.**
1. **Ortak amaçtır**
 2. **Karşılıklı bağımlılık**
 3. **Sorumluluk ve**
 4. **Etkileşim**

Grupların Özellikleri

- **Etkileşime** giren bireyler kendilerini o grubun üyesi olarak tanımlarlar.
- Üyeler, grup dışındaki diğer insanlar tarafından da o **gruba ait olarak** tanımlanırlar.
- **Ortak çıkarlarıyla** ilgi konular üzerinde normlar oluşturur ve bunlara uyarlar.
- **Birbirine bağımlı bir rol sistemi** içerisinde yer alırlar.

Grupların Özellikleri

- **Ortak amaç ya da idealleri** paylaştıkları için birbirlerine benzerler.
- Grup yaşantısını **ödüllendirici** bulurlar.
- **Karşılıklı bağımlılık** gerektiren yeni hedefler geliştirirler.
- **Birlik algısı** geliştirirler.
- Çevreye karşı da bu **birlik duygusu** içinde hareket ederler.
- **Sıralanan özellikler ele alındığında, sınıfın güçlü bir grup olduğunu söylemek mümkündür.**

GRUP TÜRLERİ

1. Biçimsel ve biçimsel olmayan gruplar
2. Formal ve informal gruplar

Biçimsel Gruplar

- Örgüt tarafından resmi hedefler ile bağlantılı, belirli görevlerin yerine getirilmesi için oluşturulan gruplardır.
- Ast – üst hiyerarşisine dayalı ilişkiler mevcuttur.
- İş disiplini ve verimliliği yüksektir.
- Yasal olarak **biçimsel liderlik görevinin** verildiği bir grup üyesi olarak öğretmen

Formal Gruplar

- Bir örgütte kişiler çalışma gruplarına atama yoluyla katılır.
- **Bu gruplarda önemli olan iştir.**
- **Formal gruplarda**, grup üyesinin **en az bir rolü** vardır. Bu sebeple sınıflar okul yönetimi tarafından oluşturulduğundan sınıf, formal grup olarak adlandırılabilir.

Biçimsel Olmayan (Doğal) Gruplar

- Örgüt tarafından değil üyeleri tarafından **gönüllü olarak** kurulur. Bir tür “**Yarar gruplarıdır**”.
- Statü farklılaşması yoktur, **arkadaş grupları** da denilebilir.

İnformal Gruplar

- İnformal gruplar örgüt üyeleri arasındaki sosyal etkileşim sonucu ortaya çıkar.
- Bu gruplarda üyelik **gönüllülük esasına ve üyeler arasındaki çekiciliğe** dayalıdır.
- İnformal gruplarda, **grup üyeleri arasındaki etkileşim yoğunudur ve normlar daha belirgindir.** Bu sebeple üyelerin **birlikte hareket etme olasılığı yüksektir.**

Gruplar ve Sınıf Ortamı

- Sınıf toplumsal bir gruptur.
- Sınıftaki öğrencilerin ortak amacı, derslerinde başarılı olmak ve sınıflarını geçmektir.
- Bir sınıfta her bir öğrenci o sınıfın bir üyesi olduğu gibi, okul yönetimi, öğretmenler ve sınıftaki öğrenciler de bireyin hangi sınıfa ait olduğunu bilirler.

SINIF ORTAMI VE GRUP ETKİLEŞİMİ

Sınıf ortamlarında, bireye gereken önemi ve değeri vermek açısından, öğretmen tutum ve davranışlarının, öğrenci beklentilerinin özellikle **grup etkileşimi** boyutunda ele alınıp değerlendirilmesi, **daha etkin eğitim ortamları** oluşturmaya önemli bir katkı sağlayacaktır.

Sınıf Ortamı ve Etkileşim

- Sınıf ortamı;
- ortamın fiziksel özellikleri ve teknolojik donanımı,
 - öğretim programları,
 - öğrencilerin bilişsel giriş davranışları,
 - duyuşsal giriş özellikleri,
 - devinimsel becerileri,
 - öğrenme özellikleri,
 - ilgi alanları, alışkanlıkları, kişilik özellikleri,
 - öğretmenin niteliği ve özellikleri ile

tüm bu öğeler arasındaki **etkileşimden** oluşur.

Öğrenci – Öğretmen Etkileşimi

- Öğretmen öğrenci arasında **tek yönlü iletişim**,
- Öğretmen öğrenci arasında **çift yönlü iletişim**,
- Öğretmen öğrenci arasında ve bazı öğrenciler arasında **tek yönlü iletişim**
- Hem öğretmen-öğrenci arasında hem de öğrenciler arasında **çift yönlü iletişim**.

Grup Sürecinde Öğrenci-öğretmen Etkileşiminin Boyutları

1. Güven duygusunun sağlanması:

- Onaylayıcı hava
- Bilgi
- Kararlı disiplin

2. Kendini gerçekleştirme koşullarının hazırlanması

- Karara katma süreçleri geliştirme
- Sorumluluk verme
- Hak arama yollarını açık tutma

3. Bağlılık (bütünlük) duygusunun oluşturulması

- Sınıf hedef yapısı
- Sınıf ödül yapısı

Gruplar ve Sınıf Ortamı

- Sınıftaki öğrenciler **ortak çıkarları için** normlar oluştururlar.
- Bu normlar öğrenciler üzerinde sosyal kontrol aracı rolü oynar ve bunlara genellikle uyarlar.
(Örn. Sınavlarda birbirine yardım etme, olumsuz davranış sergileyen öğrencileri öğretmene şikayet etmemek gibi)

Gruplar ve Sınıf Ortamı

- Sınıfta öğrencilerin rolü ve statüsü aynıdır.
- Öğrenciler rollerinin gerektirdiği davranışları yerine getirirken birbirine bağımlıdır *(Örn., öğretmen sınıfta her bir öğrenci için ayrı öğretim ortamı sunmaz, her öğrenci sunulan ortak öğretim ortamından yararlanır).*
- Sınıfta birkaç kişinin rolünü doğru oynamaması sınıfı olumsuz yönde etkiler *(Örn., öğretmenin sınıfta bir öğrenciye kızması sonucu veriminin düşmesi, tüm öğrencilerin öğretim etkinliklerinden yeterince yararlanamamasına yol açar).*

Gruplar ve Sınıf Ortamı

- Sınıftaki olumlu hava, **öğrencilerin o sınıfın bir üyesi olmaktan zevk almalarına sebep olur.**
- **Sınıf dinamiği** iyi olan okullarda, öğrenciler derslerde sıkılırsalar dahi için okula isteyerek giderler. **arkadaşlarıyla birlikte olmak**
- Uzun süre birlikte okuyan sınıflarda **birlik algısı** da üst düzeyde oluşmaktadır (*Öğrenciler hoşlanmadıkları öğretmenlere, yönetime, belli bir öğrenci grubuna karşı birlikte hareket edebilirler*)

Gruplar ve Sınıf Ortamı

- Öğretmenin **etkili öğretim** için sınıfta olumlu bir grup ortamı geliştirmesi gerekir. Bunun için:

- sınıfın ortak amaçlarının belirgin olması,
- herkes tarafından kabul edilmesi,
- sınıfta iletişim ve etkileşim düzeyinin yüksek olması,
- üyelerin amaçlarda odaklaşması

önem taşır.

Sınıfın Farklı Grup Özellikleri

- Gruplar genellikle benzer özelliklere sahip kişilerden oluşur. *Ancak, bir sınıfı oluşturan öğrenciler genellikle farklı gelir düzeyine, kültürel özelliklere sahip ailelerden gelirler.*
- Her birinin kişilik özellikleri, yetenekleri, dil becerileri ve bilgileri farklıdır. *Ancak özel ve sınavla öğrenci alan okullarda sınıflar daha homojen bir yapıya sahiptir.*

Sınıfın Farklı Grup Özellikleri

Öğrencilerin farklı özelliklere sahip olması sınıfı renklendirirken, öğretim ve öğrenciler arasındaki etkileşimi olumsuz yönde etkileyebilir.

Bu sebeple, öğretmenler tarafından öğrencilerin kendine özgü özellikleri olduğu kabul edilerek öğretim etkinlikleri çeşitlendirilmeli ve öğrencilerin ders etkinliklerinde ortak çalışmaları desteklenmelidir.

Sınıfta Liderlik

Lider, herhangi bir durumda, hedefe ulaşmak amacıyla, kişinin ya da grubun faaliyetlerini etkileyen, yönlendiren ve kontrol eden; aynı zamanda grup üyelerini bir araya getirerek, grubun devamını sağlayan kişidir.

Sınıfta Liderlik

Sürekliği olan gruplarda mutlaka bir ya da daha fazla **lider** bulunur.

Sınıfta öğretim etkinliklerinin etkili biçimde yürütülmesi için **öğretmenin lider özelliğine sahip olması beklenir.**

Sınıf Lideri Olarak Öğretmen

- Öğretmen, sınıfın yöneticisidir ve öğrenciler üzerinde yasal gücü vardır. *Ancak, öğretmenin yönetici olması her zaman lider olmasını sağlamaz.*
- Öğretmen iyi bir yönetici olduğu halde lider olmayabilir. *Öğretmenin sınıfta yönetici olmanın yanı sıra lider olabilmesi için öğrenciler tarafından lider olarak algılanması ve benimsenmesi gerekir.*

Sınıfta Liderlik

Liderin özellikleri;

- Problem çözme becerileri gelişmiş olması
- İleri görüşlü olması
- Doğru ve yerinde karar verilebilmesi
- Kendine güvenmesi
- Grup üyeleriyle etkili iletişim kurabilmesi

Sınıfta Lider Öğrenciler

Öğretmenin lider olamadığı sınıflarda **öğrenci liderler** diğer öğrencileri etkilemektedir.

Lider öğrenciler, öğretmenle işbirliği içindeyse ve liderin amaçları ile öğretmenin amaçları benzerse, **öğrenci lider sınıfta öğretim etkinliklerinin daha iyi yürütülmesini ve daha çok iş üretilmesini sağlar.**

Sınıfta Lider Öğrenciler

Öğrenci liderin ve grubun normları
öğretmenin değer ve normları ile
farklılık gösterebilir.

***Bu durumda sınıf yönetimi güçleşir ve
öğretim kesintiye uğrayabilir.***

Öğretmenin, **lider özelliği olan
öğrencileri iyi tanması ve onları kendi
yanına çekmesi gerekir.**

Grup Sürecini Etkileyen Etmenler

- **Sınıfın büyüklüğü**
- **Grubun kompozisyonu**
 - **Grup normları**
 - **Grupta işbirliği**

Sınıfın Büyüklüğü

- **İdeal bir sınıf 20-25 kişi olmalıdır.** Sınıftaki öğrenci sayısı, öğrenciler arasındaki etkileşim miktarını, tatmin düzeylerini ve verimlerini etkiler.
- Öğrenci sayısı arttıkça öğrenciler arasındaki **etkileşim ve tatmin düzeyi azalır.** Sınıfta **alt gruplar ortaya çıkar.** Bu gruplar arası çatışmalara yol açabilir.

Sınıfın Büyüklüğü

- **Grubun büyüklüğü** lider davranışlarını da etkiler.
- **Kalabalık sınıflarda** öğretmen kontrolü sağlamak için **daha baskıcı yöntemler** kullanmak zorunda kalabilir.
- Bu sebeple sınıftaki grup dinamiğini etkili biçimde kullanmak ve öğrencilerin etkinliklere katılımın sağlamak için sınıftaki **öğrenci sayısını düşük tutmak gerekir.**

Grup Kompozisyonu

- Sınıfı meydana getiren grup üyelerinin **kişilik, yetenek ve demografik özellikleri açısından homojenlik dereceleri**, grup dinamiği ve performansını etkileyen diğer bir etmendir.
- **Grubun homojen ya da heterojen olması** grubun özelliğine göre değişir.

Grup Kompozisyonu

- İlgili ve arkadaş gruplarında homojenlik gruptaki etkileşimi artırırken, **iş gruplarında grubun heterojen olması daha etkilidir.**
- Sınıfta yapılan grup çalışmalarında grupların farklı yetenek ve özelliklere sahip öğrencilerden oluşturulması **grubun ve dolayısıyla öğrencilerin başarılarını arttırabilir.**

Grup Normları

- Normlar, grubun etkileşim sürecinde ortaya çıkan ve üyelerin grup içinde **nasıl davranacaklarını belirleyen kural ve beklentiler bütünüdür.**
- Okullarda yöneticiler ve öğretmenler tarafından belirlenmiş, **okulun amaçlarıyla tutarlı normlar vardır.**

Grup Normları

- Öğrenciler bu normları benimserlerse başarılarının artması beklenir.
- **Ancak bazen öğrenciler okulun normlarında farklı normlar da geliştirebilir. Örneğin, sınıftaki bir grup öğrencinin çalışkan ve yüksek not alan arkadaşlarıyla dalga geçmesi gibi.**

Group Rules

1. What is said in the group stays in the group.
2. Be respectful to everyone.
3. Try your best!

Grupta İşbirliği

- Grupta üyeler amaçlarına ulaşmak için **işbirliği yapabilirler**, **rekabet içinde olabilirler** ya da **bireysel davranabilirler**.
- Öğrencilerin grup içindeki davranış biçimleri **kişilik özelliklerinden**, **öğretmenin tutumundan**, **derste kullandığı öğretim yöntemlerinden** ve **değerlendirme sisteminden** etkilenebilir.

Grupta İşbirliği

- Ülkemizde Anadolu liseleri sınavları, üniversite yerleştirme sınavları sınıfta **rekabetçi bir ortam yaratabilir.**
- Rekabetçi ortamlarda öğrencilerin birbirleriyle **olumlu ilişki kurmaları son derece zordur.**
- **Yarışma ortamı** öğrencilerin birbirlerini rakip görmelerine ve olumsuz ilişki kurmalarına neden olabilir.

Grupta İşbirliği

- **İşbirlikçi ortamlarda** öğrenciler grubun amaçlarına ulaşması birlikte hareket ederler ve birbirleriyle daha fazla etkileşime girerler.
- Sonuçta **işbirlikçi ortamda daha başarılı olurlar ve kendilerini iyi hissederler.**
- Küçük grupta çalışma ve işbirliğine dayalı öğretimin, öğrenciler arasındaki etkileşimi artırdığı için öğretmenlerin olumlu sınıf ortamı yaratmada bu yöntemleri kullanması önerilir.

Grup İçi Etkileşim ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki

- **Sınıfta öğrenciler arasındaki etkileşim**, öğrencilerin başarısı açısından da önem taşımaktadır.
- Grup içi etkileşimi etkileyen en önemli öğrenci özelliği **yetenektir.**
- Grup içindeki etkileşimin artması ve öğrencilerin birbirlerine yardımcı olabilmesi için **sınıfta yetenekli öğrencilerin bulunması gerekir.**

Grup İçi Etkileşim ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki

- **Grupta farklı yetenekte öğrencilerin yer alması** grubun yetenek yapısını zenginleştirecektir.
- **Ödül yapısı açısından** bakıldığında ise gruba verilen ödüllerin öğrenciye bireysel olarak verilen ödüllere göre daha etkili olduğu görülmektedir.

Grup İçi Etkileşim ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki

- Grup içi etkileşimde yukarıda sıralanan girdilerin yanı sıra süreç içinde yapılan etkinlikler de önemli rol oynar.
- **Öğrenci başarısıyla ilişkili başlıca etmenler şunlardır.**

1. Yardım etme davranışı:

- Yardım etme davranışı grup olarak **yardım etmek, yardım vermek ve yardım almak** üzere üç türlü olabilir.
- Yetenekli öğrenciler, ödülün ortak olduğu durumlarda diğer öğrencilere daha fazla yardım ederler.

Grup İçi Etkileşim ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki

- Arkadaşlarına yardım eden öğrenciler daha iyi öğrenmektedirler.
- Öğrencinin aldığı yardım yanlışsa ya da verilen yardım yetersizse başarıyı arttırmamaktadır.
- Verilen yardımın öğrencilerin ihtiyacına uygun durumlarda ise öğrenci başarısını olumlu etkilemektedir.

Grup İçi Etkileşim ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki

2. İş dışı ve pasif davranışlar:

- Öğrenciler grup çalışmasına sadece gözlemci gibi pasif olarak katılırlarsa ya da başka işlerle uğraşırlarsa başarısız olurlar.
- Grubun birbirine olumlu yönde etkileyebilmesi için sınıftaki öğrencilerin ortak yürütülen işlere etkin olarak katılması gerekir.

Destekleyici ve Bütünleşmiş Sınıf Oluşturma Etkinlikleri

Grup bütünlüğü ve grup kimliği kolayca sağlanamaz.

**Öğretmenin bunun için çaba göstermesi
ve bu amaca yönelik bazı etkinlikler
düzenlemesi gerekir.**

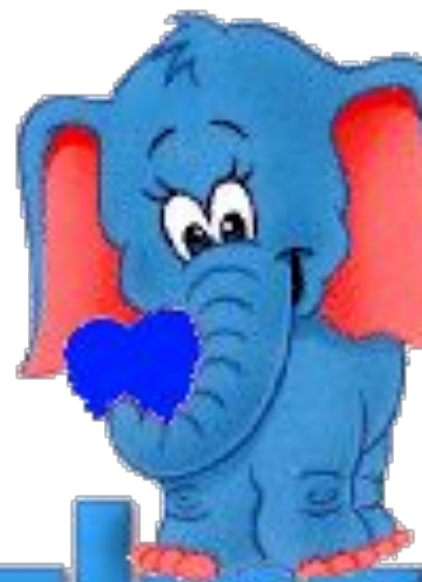
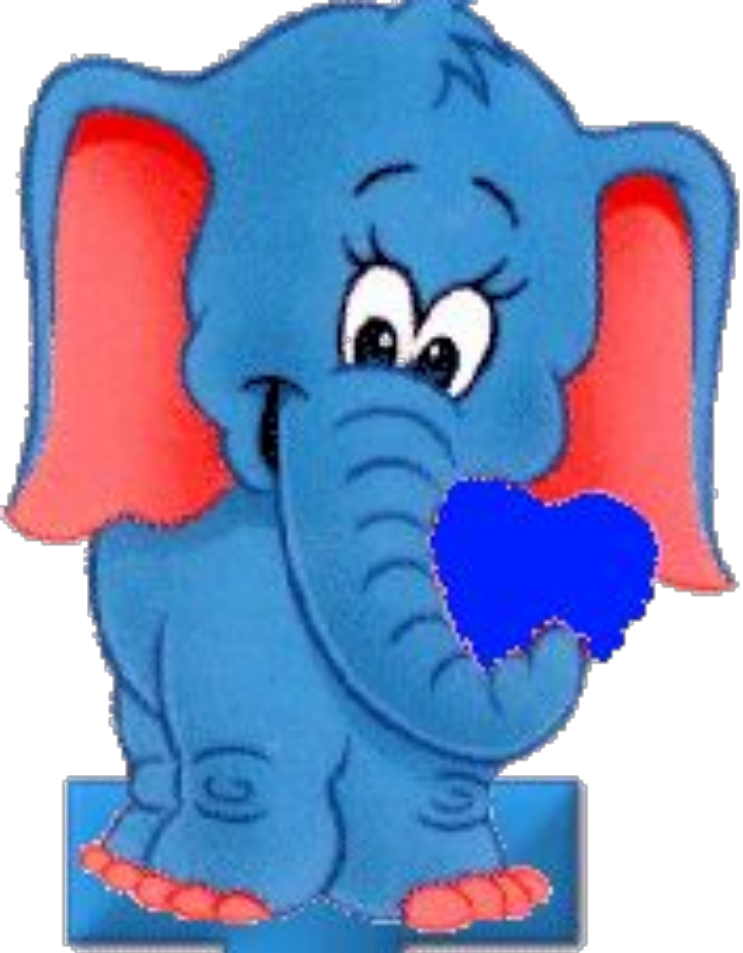

ETKİNLİK

**Öğretmenler sınıflarında Destekleyici
ve Bütünleşmiş Sınıf ve gruplar
oluşturmak için neler yapabilirler?**

Destekleyici ve Bütünleşmiş Sınıf Oluşturma Etkinlikleri

- *Tanışma toplantıları*
- *Mutlu sınıf oluşturma yolları*
- *Sınıf düzenlemesi*
- *Sınıf ruhu oluşturma*
- *Sınıf tarihi oluşturma*
- *Fotoğraf albümü*
- *Sınıf sayfası*
- *Açılış ve kapanış soruları*
- *Özel günleri kutlama*
- *Temel gruplar oluşturma*
- *Sınıf yönetimine dahil etme*
- *Sınıf kurallarını birlikte oluşturma*
- *.....*

Lesekürier